

Länsstyrelsen i Stockholms Län
Box 22067
104 22 Stockholm

Älta 2011-01-28

Yttrande från Föreningen Rädda Ältasjön gällande tillståndsansökan för miljöfarlig verksamhet på fastigheten Solvärmen 1

Föreningen Rädda Ältasjön har tagit del av Swedish Biogas (SBI) ansökan om miljöfarlig verksamhet i form av biogas och biogödselproduktion på fastigheten Solvärmen 1 i Skarpnäck.

Föreningen Rädda Ältasjön yrkar på att SBI ej beviljas tillstånd att bedriva avsedd verksamhet på fastigheten Solvärmen 1.

I andra hand yrkar vi på att Länsstyrelsen kräver att SBI uppdaterar sina handlingar med den lista av synpunkter som vi presenterar i denna skrivelse, och att Länsstyrelsen noga kontrollerar att våra synpunkter beaktats i handlingarna innan ansökan kan prövas.

Föreningen Rädda Ältasjön hemställer även att Länsstyrelsen ålägger SBI vitesföreläggande vid luktutsläpp och vattenföroreningar.

Föreningen Rädda Ältasjön hemställer även att Länsstyrelsen avslår Swedish Biogas begäran om verkställighetsförordnande, p g a att bortsprängningen av berget är en irreversibel åtgärd. Rimligen bör samtliga privatpersoner, föreningar och företag i närområdet få utnyttja sin rätt att få saken prövad innan fastigheten ytterligare vanställs. Vidare föreligger, med hänvisning till det som inträffat vid SBIs biogasfabrik i Örebro, uppenbar risk att Natura 2000 området kan skadas allvarligt varför inga ytterligare åtgärder på marken bör tillåtas förrän ärendet är slutprövat.

Rädda Ältasjön är en miljöorganisation som bildades 1975 med syfte att bevaka Ältasjöns miljö och utveckling. Föreningen har i dagsläget ca 130 medlemsfamiljer (ref 1).

Inledningsvis får som grund för att SBIs ansökan bör avslås anföras att den verksamhet SBI vill driva på aktuell mark riskerar att medföra att ca 30 000 – 40 000 stockholmare får en kraftigt försämrad boendemiljö. Beräkningen är gjord med utgångspunkt i de problem som SBIs biogasfabrik i Örebro orsakat på närmiljön. Vad gäller dessa problem se bifogade artiklar (ref 12-16). SBIs biogasfabrik i Örebro är ca hälften så stor som den tänkta fabriken på Solvärmen 1 och processar samma typ av råvara som SBI vill processa på Solvärmen 1. SBI har själva tidigare hänvisat till sin Örebro-fabrik som exempel på vilken påverkan på

närmiljön man har att räkna med om de får uppföra tänkt biogasfabrik på Solvärmen 1. Örebro-fabriken har medfört kraftigt illaluktande utsläpp för boende upp till ca 2 km från fabriken. Dock ligger Örebro-fabriken avsesides och har således endast förstört ett begränsat antal människors boendemiljö. Om Länsstyrelsen skulle bevilja SBI:s ansökan om att få bedriva den nu avsedda verksamheten på Solvärmen 1 skulle ett liknande utsläppsscenario drabba områdena Skarpnäck, Bagarmossen, Pungpinan/ Sekreterarbacken, Sköndal och Älta.

Figur 1 Karta över närområdet

Området har ca 30 000 – 40 000 boende. De störningar som SBI:s fabrik i Örebro medfört har gjort att flera närboende konstaterat att de inte kan bo kvar p g a lukten. Överfört till Solvärmen 1 skulle liknande problem innebära att en stor del av södra Stockholm får en boendemiljö som är otjänlig. Allvarligt i sammanhanget är att SBI som företag inte visat någon skyndsamt med att åtgärda de i Örebro uppkomna problemen. Som framgår av de artiklar som hänvisats till har SBI visat en stor nonchalans inför de uppkomna problemen, vilka nu förevarit under ett års tid. Riskerna är därmed uppenbara att även stockholmarna skulle riskera långvariga luktproblem. De värden i Stockholmsområdet som då riskeras, förutom irreparabla skador på naturen, kan beräknas bli enorma.

Förutom riskerna med långvariga luktproblem tillkommer risken för irreparabla skador på Flaten- och Nackareservaten samt Natura 2000-området Söderbysjön-Dammtorpssjön. Natura 2000-området uppbär särskilt skydd av EU:s habitatdirektiv. Detta direktiv är bindande för Sverige. I Örebro-exemplet har växt- och djurlivet i närliggande vatten dött ut och utredning pågår kring om det är SBI:s fabrik som orsakat detta. Mot bakgrund av de problem som nu visat sig med SBI:s fabrik i Örebro och företagets brist på agerande där, samt allt i övrigt som nedan anförs, bör SBI inte tillåtas att bedriva aktuell verksamhet på Solvärmen 1. SBI kan inte anses ha visat att man uppfyller de krav på kompetens och seriositet som krävs för att få bedriva miljöfarlig verksamhet i ett känsligt naturområde. Förutom SBI:s agerande i Örebro-fallet tillkommer deras bristfälliga hantering av ärendet Solvärmen 1 då man dels upprepade gånger korrigerat sina handlingar p g a felaktigheter och brister i materialet samt att man också fällt skyddsklassade ekar på den aktuella marken. Ett

beviljande av företaget SBIs ansökan skulle utsätta 30 000 – 40 000 stockholmare för en uppenbar risk att få en förstörd boendemiljö samt riskera permanenta skador på ovärderlig skyddsklassad natur.

Sammanfattningsvis försämrar den föreslagna anläggningen närmiljön bl a genom att:

- Vattnet i Ältasjön och sjöarna nedströms inklusive Natura 2000-området riskerar att förorenas
- Utsläpp av illaluktande gaser kan blåsa in över naturreservaten, över Skarpnäck, Bagarmossen, Pungpinan/ Sekreterarbacken, Sköndal och Älta
- Ältasjöns västra strand som idag kantas av skog förfulas med höga fabriksbyggnader
- Andelen tung trafik på Flatenvägen ökar med risk för cyklisterna

Den planerade biogas och biogödselfabriken är omgärdad av Flatens Naturreservat samt Nackareservatet. Hela området ingår i den sk Tyrestakilen, en av Stockholms gröna kilar. Tusentals personer, många boende i Älta, Skarpnäck, Sköndal och Bagarmossen rör sig dagligen i Flatens Naturreservat och Nackareservatet, där de promenerar, joggar, strövar, badar, fiskar, skidar, skrinna, paddlar kanot.

Ältasjön ligger överst i ett sjösystem som utgör 50 % av Nackas sjöyta. Endast en tredjedel av sjön tillhör Stockholms Stad, resten ligger i Nacka Kommun. Sjön är grund, näringsrik och klassad som känslig enligt Stockholms Dagvattensstrategi (ref 7). Platsen där dagvattnet avses att släppas ut i Ältasjön ligger intill sjöns utlopp i Ältaån och klassas som *Ekologiskt mycket känslig* enligt översiktsplan.

Under Föreningen Rädda Ältasjöns 35 verksamhetsår har sjöns miljö sakta förbättrats och vattnet är numera tjänligt i hela Ältasjön. Två badplatser, vid Älta IP och vid Stensö, har restaurerats under de senaste tre åren. Sedan 2008 finns även en skärbassäng i Kasbyviken för rening av dagvatten från Tyresöleden, i syfte att förbättra vattenkvaliteten. Trots detta söks nu produktionstillstånd för en fabrik, vars dagvattenutsläpp leds ned i Ältasjön, och kan omintetgöra alla års miljöarbete. Påverkan på Ältasjön och sjöarna nedströms är okänd, vattnet kan bli otjänligt och de av EU regeringsskyddade naturtyperna och arterna i Natura 2000 området kan förstöras och dö.

I Skarpnäck ligger flerfamiljshus på bara 370 meters avstånd från den föreslagna fabriken. Boende riskerar att inte kunna vistas utomhus p g a luktproblem, störs av buller nattetid samt riskerar liv och lem på sin väg till barnbadet i Flatensjön, p g a ökningen av den tunga trafiken.

I Älta bor cirka 10.000 personer. Större delen av Ältas bebyggelse ligger i en halvcirkel runt Ältasjön. Om fabriken byggs, så klyvs den skogsbevuxta stranden i två delar av en 100 meter bred fabrik med 25 meter höga byggnader, och utsikten över Ältasjön förfulas. På den fastigheten där fabriksbygget planeras gapar sedan 2010 ett naket berg som ett sår, eftersom den skyddsvärda ekskogen totalavverkades, marken schaktades, fylldes ut och språnghål borrades, vilket även tydligt framgår av Sth Miljöförvaltnings yttrande, som ligger med i handlingarna. Detta skedde trots att någon godkänd detaljplan inte förelåg vid tidpunkten. Inte heller fanns något tillstånd för sprängning. Saken är polisanmäld.

Även luktproblem kan drabba Ältaborna som närmast bor 1100 meter i den förhärskande vindriktningen, utan skydd från berg eller vegetation.

Parallellt med denna miljöprövning pågår ett detaljplaneändringsärende (ref 4) som antagits av Stockholms Stadsbyggnadsnämnd (ref 5), trots 168 utställningsyttranden, varav samtliga utom två innehöll kraftig kritik mot den felaktiga lokaliseringsstudien, den undermåliga MKBn och det uteblivna samrådet. Antagande av detaljplanen är överklagad av flera parter, bl a av Nacka Kommun och av Föreningen Rädda Ältasjön, både hos Länsstyrelsen och numera även hos Regeringen (ref 6).

Synpunkter:

1) Lokalisering

a) Den ursprungliga lokaliseringsstudien (ref 8) som refererades i samrådshandlingarna, samt även ingick i antagande handlingarna för detaljplaneändringen var undermålig:

i) Den redovisade inte och tog inte heller hänsyn till närheten naturreservaten (Flatens Naturreservat, Nackareservatet samt Natura 2000 området nedströms), trots att detta ska beaktas enligt tydliga kriterier i studien och enligt Miljöbalken.

En möjlig förklaring är att gamla kartor kan ha använts när studien gjordes. Nackareservatet inrättades 2007

ii) Studien gjordes för att analysera en lokalisering i Sofielund, Huddinge. Skarpnäck behandlades översiktligt i analysen eftersom det inte ansågs vara ett bra lokaliseringsalternativ

Eftersom detta påpekades, både under detaljplanens utställningsskede, under den tillbakadragna miljöprövningen (av Nacka Kommun) samt under samrådet av denna miljöprövning, både muntligt och skriftligt, så har nu Sweco gjort en uppdaterad lokaliseringsstudie. I den uppdaterade studien anses Skarpnäck vara en lämplig lokalisering p g a att en detaljplan finns antagen på fastigheten. Denna detaljplan har inte vunnit laga kraft, och har antagits på basis av en tidigare och av ovanstående skäl undermålig lokaliseringsstudie.

b) Stockholm Gas AB slöt 2009 ett avtal med Storstockholms Lokaltrafik om försäljning av cirka 40% av biogasproduktionen till SLs biogasbussar (ref 9). I avtalet står det att gasen skall produceras av en anläggning lokaliserad i Skarpnäck. P g a detta verkar de andra alternativa lokaliseringarna av biogasanläggningen inte ha utretts och lokaliseringsstudien är ett spel för gallerierna. FRÄS anser att en grundlig utredning av lokaliseringen måste göras baserat på det totalt miljömässigt bästa alternativet.

c) Alternativa placeringar skall analyseras, enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2:6§ och 6:7 § Miljöbalken. Studien endast studerat lokaliseringsalternativ inom Stockholms Stad eller i Huddinge. Fler lokaliseringsalternativ närmare råvaran och avsättning för biogödsel borde utredas i syfte att minska påverkan på naturskyddad mark och boende samt att minimera de miljöovänliga transportererna.

d) Lokaliseringsstudien är i ansökan uppdaterad med en analys av miljökonsekvenser p g a transporter av råvara och produkter. Råvarutillgången beskrivs kvantitativt och geografiskt. I studien anges att en yta om 3.700 ha jordbruksmark är tillräcklig för avsättning av biogödseln och tillgång till substrat för rötningsprocessen. Enligt studien ska en sådan areal återfinnas inom 17,6 km fågelavstånd från fabriken i Skarpnäck. Inom denna radie faller då delar av Bogesundslandet och Mälarearna norr om Mälaren-Saltsjön. Om hela arealen (3.700 ha) används för odling av sekunda spannmål krävs en avkastning om 6,8 ton/ha för att få ihop de 25.000 tonnen. Redan denna uppskattning av avkastningen är förmodligen kraftigt överdriven. Inte ens denna avkastning skulle dock uppfylla de totala kraven eftersom även närmare 20.000 ton

grönmassa skall produceras.

Ett lokaliseringalternativ där de totala transporterna minimeras skall premieras, eftersom det är det mest energieffektiva alternativet. Eftersom den största delen av råvaran (spannmål och gräs) kräver långa transporter (i genomsnitt 50 km) samt att den producerade biogödseln kräver lika långa transporter för avsättning, ifrågasätter vi lokaliseringen enligt Miljöbalken 2:2§

- e) Swedish Biogas uppger, bl a på samrådsmötet i Älta, att de har för avsikt att följa Boverkets rekommendationer för skyddsavstånd (se minnesanteckningarna från samrådsmötet i Älta som ingår i Samrådsredogörelsen). Tvärtom mot vad som anges i lokaliseringsstudien studien så följs inte Boverkets regler om skyddsavstånd mellan avfallsanläggning och bostäder på minst 500 meter. I lokaliseringsstudien samt i MKB försöker man komma runt dessa regler genom att självmant klassificera om anläggningen från att vara en avfallsanläggning, till att jämföra den med bussterminal, betongindustri och kafferosteri, där skyddsavståndet 200 meter gäller enligt Boverket. Dock gäller denna ansökan en *avfallsanläggning*, vilket tydligt framgår av koden 90.160 (Anläggning för biologisk behandling av annat avfall än farligt avfall om den tillförda mängden avfall är större än 500 ton). Resultatet i den uppdaterade lokaliseringsstudien (sektion 5.2) för "*Avstånd till bostäder- för rötning av vegetabiliska restprodukter, energigrödor och sekunda spannmål*" bör ändras från "*Fördelaktig lokalisering*" till "*Ofördelaktig lokalisering*" för Skarpnäck, Vårsta och Skrubba (se tabell nedan).
- f) Lokaliseringsstudien är behäftad med grova felaktigheter då man i den underlåter att beskriva den påverkan som utsläpp från verksamheten kommer att få på Natura 2000-området Söderbysjön-Dammtorpssjön som ligger 900 m nedströms. Dessutom försöker man kringgå att beskriva det faktum att den våtmark och del av Ältasjön som ligger mindre än 100 m från fabriken och där även dagvattenledningen från fabriken mynnar är klassade som *Ekologiskt särskilt känslig* i översiktplan, enligt Sth Stads Dagvattenstrategi (bilaga 2.1, ref 7) genom följande omskrivning i lokaliseringsstudien: "*Väster om Ältasjön, direkt norr om Tyresövägen, ligger ett våtmarksinventerat område med vissa identifierade naturvärden.*". Effekten av att Natura 2000 området och det *Ekologiskt särskilt känsliga* området ej beskrivs under skyddsvärda områden medför att det inte heller finns medtaget som en negativ punkt under sammanställningen av de sex alternativen (sektion 5.2) Skulle SBI i sin lokaliseringsstudie tagit hänsyn till Natura 2000-området Söderbysjön-Dammtorpssjön och det *Ekologiskt särskilt känsliga* området skulle området uppfyllt kraven för "*Ofördelaktig placering*", vars kriterier är "*En etablering bedöms medföra märkbara varaktiga negativa konsekvenser för ett identifierat skyddsvärt område. Åtgärder för att minska påverkan nödvändiga.*" Ansökningshandlingarna föreskriver även åtgärder, t ex dagvattenrening för att minska påverkan på Ältasjön (i Nackareservatet) och Söderbysjön och Dammtorpssjön nedströms (som ingår i Natura 2000 området) och bullerskydd för att minska buller i Flatens naturreservat. På dessa skäl torde resultatet i lokaliseringsstudien (sektion 5.2) för "*Skyddsvärda områden*" ändras från "*Mindre fördelaktig lokalisering*" till "*Ofördelaktig lokalisering*" för Skarpnäck.

Lokaliseringsstudien: Tabell 5.7 Sammanfattande bedömning av de utredda lokaliseringsalternativen

Bedömningsgrunder	Brista	Hagby	Vårsta	Sofielund	Skarpnäck	Skrubba
Planförhållanden och markanvändning	Grön	Grön	Yellow	Grön	Grön	Yellow
Avstånd till bostäder	White	White	White	White	White	White
– för rötning av matavfall och animaliska restprodukter	Grön	Grön	Orange	Grön	Orange	Orange
– för rötning av vegetabiliska restprodukter, energigrödor och sekunda spannmål	Grön	Grön	Orange	Grön	Orange	Orange
Skyddsvärda områden	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Orange	Yellow
Vägnät och trafik	Grön	Grön	Yellow	Yellow	Yellow	Grön
Avstånd till biogasnät	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Grön	Grön
Avstånd till jordbruksmark	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön	Grön

Redan med den nuvarande klassificeringen i lokaliseringstudien i sektion 5.2 så pekas Skarpnäck ut som en av de tre sämsta alternativen av de sex studerade. Med dessa ovan nämnda korrigeringar blir Skarpnäck är det i särklass sämsta alternativet ur lokaliseringssynpunkt.

- g) Lokaliseringen av fabriken på en getingmidja på en av Stockholms kvarvarande gröna kilar medför problem med artspridning. Det finns en rapport från Stockholms Universitet om ”Grodjur i en föränderlig värld” (se ref 11). Denna rapport uttalar bl a att skyddsvärda grodarter finns i området samt att det är önskvärt, för arternas överlevnad, att knyta ihop Flatenområdet med Ältasjön. Ett bygge av en fabrik på platsen skulle gå i helt motsatt riktning och skära av nämnda områden än mer från varandra samt därmed skada arternas möjlighet till överlevnad. Enligt Habitatdirektivet ska denna unika miljö bevaras och inte utsättas för risk för irreparabla skador.
- h) Att bedriva miljöfarlig verksamhet i ett känsligt naturområde ställer särskilt höga krav på verksamhetsutövaren. Vid det fallet Länsstyrelsen skulle tillåta miljöfarlig verksamhet i direkt anslutning till naturreservat och Natura 2000-område måste det kravet ställas att verksamhetsutövaren garanterar en sådan säkerhetsnivå att en negativ påverkan på miljön i princip är utesluten. SBI skriver i sin ansökan att de behöver längre igångsättandetid med hänvisning till att de ska använda ”ny teknik”. Att experimentera med ”ny teknik” invid naturskyddsklassad miljö kan inte vara acceptabelt samt inte uppfylla godtagbar säkerhetsnivå. Och vid det fallet Länsstyrelsen någon gång skulle överväga att låta ett företag experimentera med ny teknik invid skyddsklassat område synes ett rimligt krav vara att verksamhetsutövarens kompetens då är ställd utom allt tvivel. Mot bakgrund av de långvariga problem som förekommit vid SBIs fabrik i Örebro, vilken fabrik SBI själva hänvisat till som referensobjekt, måste tvivel anses föreligga i denna del.

2) Dagvatten

- a) Under samrådet framfördes kravet, från bla Föreningen Rädda Ältasjön (se ref 2, punkt 2a) samt Nacka Kommun (se ref 3), att anläggningen måste garantera att inget utsläpp av kväve, fosfor eller järnklorid sker till dagvattnet, varken under normal drift,

vid underhåll eller vid haveri. Den bevarandeplan som ligger till grund för Natura 2000-området anger följande riktvärden som inte får överskridas: Fosforhalten i Söderbysjön var 2007-02-05 ca 30µgP/l, i Dammtorpssjön ca 15-20 µgP/l och i Ältasjön som ligger uppströms Söderbysjön är fosforhalten ca 75µgP/l. Trots detta stipulerar den föreslagna lösningen utsläpp av kväve och fosfor, även om de först reducerats. Biogasfabriken kommer att tillverka/hantera ca 400 ton kväve och fosfor per år. Den mängd kväve och fosfor som avgår ut i dagvattnet kommer att ledas vidare ned i Ältasjön och till Natura 2000 området. I ansökan beräknas denna mängd till 2,0 kg kväve och 0,47 kg fosfor per år, m a o endast sex miljondelar av produktionen. I de kompletteringar som biläggs ansökan har man även begärt att dessa värden ska vara riktvärden och inte maxvärden. SBI har även begärt en prövotid på två år. Rättskraften i bevarandeplanen från 2007 torde medföra inget överskridande av de värden som anges i bevarandeplanen är möjliga att tillåta varför sökandens begäran om utsläpp borde avslås.

- b) Under samrådet framförde föreningen Rädda Ältasjön skriftligt kravet att renspolning och tvättning av fordon ej kan tillåtas om spillvattnet avleds till dagvattenledningen (se ref 2, punkt 2c) och att detta tydligt bör redovisas i tillståndshandlingarna. Dock har ingen sådan redovisning gjorts i ansökningshandlingarna. Däremot omnämns i Riskbedömningsanalysen att det bör finnas ”*god tillgång på spolposter inom anläggningen*”. Ifall det inte skulle vara möjligt att leda spillvatten till det kommunala avloppet, så vill vi att Länsstyrelsen i villkoren för verksamheten adderar ett förbud för renspolning och tvättning av fordon på fastigheten.
- c) Utredning om negativ miljöpåverkan ska göras enligt 6:7 § Miljöbalken. I handlingarna behandlas inte utsläpp av tungmetaller till dagvattnet. T ex så avger fordon kadmium och zink, enligt Stockholms Dagvattensstrategi (se ref 7). FRÄS kräver att inget utsläpp av tungmetaller till Ältasjön tillåts och att detta adderas till villkoren.
- d) Under samrådet framförde föreningen Rädda Ältasjön skriftligt kravet att dagvattenreningssystemet måste ha bassänger som kan fånga upp hela fabriken volymer av råvaror och produktion vid haveri (se ref 2, punkt 2e). I den föreslagna lösningen har invallningen av fastigheten enbart plats för innehållet av en (utav totalt tre) rötkammare. Vid totalhaveri så kommer fastigheten att svämma över och såväl naturreservatet samt Tyresöleden översvämmas av rötrest, som leds vidare ned i Natura 2000 området. FRÄS vill att förslaget ändras så att innehållet i samtliga rötkammare och gödselbrunn kan fångas upp vid haveri.
- e) Enligt samrådshandlingarna skulle dagvattenreningssystemet utformas så att Ältasjön inte belastas av förorenat dagvatten. Detta för att stämma överens med de reningskrav som den antagna detaljplanen baseras på. I det PM från Tyréns (ref 4) som beskriver dagvattenreningssystemet i den antagna detaljplanen anges ”*Efter det att dagvattnet passerat dagvattendammarna leds det in i en brunn som är utrustad med ett insatsfilter som ett sista reningssteg. Filtret renar dagvattnet från eventuella tungmetaller, olja och lösta föroreningar.*” Men det insatsfilter som enligt MKBn för detaljplanen skulle ta hand om tungmetaller, olja och lösa föroreningar saknas i MKBn för tillståndsansökan. Följaktligen tar inte dagvattenreningen varken hand om tungmetaller eller lösta föroreningar. Utsläpp av

tungmetaller i Ältasjön står i strid med kraven i den antagna detaljplanen.

- f) I ett försök att undgå de rättsregler som ligger till skydd för känsliga naturområden vilka av EU har angetts vara extra skyddsvärda har SBI i sin tillståndsansökan och tillhörande bilagor behandlat frågorna om påverkan och närheten till Natura 2000 området Söderbysjön-Dammtorpssjön inkonsekvent. Avståndet anges till 1,3 km (i ansökan, sid 12) och 1,3 km (i MKB, sid 11) vilket inte stämmer med det verkliga avståndet (900 meter) som Föreningen Rädda Ältasjön mätt upp med hjälp av våra kartor. Det ”*ekologiskt särskilt känsliga område*” i Ältasjön där fabriken dagvatten släpps ut ligger i direkt anslutning till sjöns utlopp i Ältaån, som utgör den södra spetsen av Natura 2000 området nedströms, varför man kan anta att en stor del av föroreningarna leds rakt in i Natura 2000 området. SBI anser att det egna uppgivna avståndet medför att risken för påverkan på Natura 2000 området Söderbysjön-Dammtorpssjön är obefintligt. Vidare anger SBI i sin tillståndsansökan att verksamheten kommer att öka den nuvarande halten av bl a kväve och fosfor i Ältasjön med 0,2 respektive 0,5 % (se tabell 1, sektion 5.2.2 i MKB). Detta utsläpp står i strid mot den befintliga bevarandeplanen för Natura 2000 området Söderbysjön-Dammtorpssjön (ref 10), i vilken anges att en av förutsättningarna för skyddandet av de känsliga arterna; Citronfläckad kärrtrollslända samt Bred paljettdykare, är att läckaget av kväve och fosfor begränsas till nuvarande nivå eller helst minskar.
- g) Som EG-domstolen slagit fast i domslut (C-98/03, kommissionen mot Tyskland, REG 2006 s. 1-53, punkt 40, och C-6/04, kommissionen mot Förenade kungariket, REG 2005 s. 1-9017, punkt 54) ska en utredning av en eventuell påverkan på ett Natura 2000-område göras om det kan finnas en risk att en påverkan på ett Natura 2000-område kan ske. Avsaknaden av en sådan utredning torde anses innebära att miljökonsekvensbeskrivningen som ligger till grund för tillståndsansökan inte uppfyller ovan nämnda rättsregler och därför uppfyller ansökan inte heller 6:3 § Miljöbalken.
- h) I Tyréns dagvattenhanteringsutredning som bifogas MKBn så klassas Ältasjön som en känslig sjö med referens till Stockholms Stads dagvattenstrategi. Dagvattenutredningen underlåter att nämna att den del av Ältasjön där dagvattnet från anläggningen släpps ut klassificeras som ett ”*Ekologiskt särskilt känsligt område enligt översiktsplan*”, se Stockholms Stads Dagvattenstrategi, sid 21 (ref 7). I detta område sker idag endast dagvattenutsläpp från ett naturreservat samt två vägar. Med tanke på klassificeringen så ser vi det som synnerligen olämpligt att Sveriges största biogas och gödselanläggning ska få släppa ut sitt dagvatten här.
- i) SBI driver i dag en liknande anläggning som den som planeras invid Ältasjön i Örebro. Anläggningen i Örebro används bl a som referensanläggning i tillståndsansökan vad gäller processhjälpmedel (sid 37) och luktproblem (sid 123). Enligt utsaga i Nerikes Allehanda 2010-11-06 (ref 12) är en bäck, som innan byggandet av biogasanläggningen i Örebro var full med smådjur och grodyngel, nu helt död. På ett ställe går bäcken från biogasanläggningen ihop med en annan bäck från Atleverket. Citat: ”*Där ser man en tydlig skillnad. Vattnet från Atleverket ser mycket bättre ut än det från biogasanläggningen*” En sådan händelse vid anläggningen i Skarpnäck skulle innebära en förstörelse av det känsliga Natura 2000-området Söderbysjön-Dammtorpssjön som ligger nedströms från Ältasjön. Då SBI torde anses ha visat genom sitt förfarande vid anläggningen i Örebro att man inte kan

garantera att utsläpp till närliggande vattendrag inte kommer att kunna uppstå och därvid inte heller kan garantera att ingen påverkan på Natura 2000-området Söderbysjön-Dammtorpssjön kan komma att ske, anser FRÄS att det torde stå obestridligt att den planerade anläggningen inte uppfyller försiktighetsprincipen i Miljöbalken.

- j) Vid stora regnvattenflöden kommer dagvattendammen (som ska begjutas med tät botten) att översvämmas och orenat dagvatten rinna ut i våtmarken väster om tomten. Från denna våtmark infiltrerar vattnet och leds orenat ned i Ältasjön och vidare till Natura 2000 området. FRÄS anser att detta strider mot detaljplanen som kräver att allt dagvatten skall renas. FRÄS anser vidare att denna föreslagna åtgärd borde avslås av Länsstyrelsen då en liknande åtgärd redan använts vid anläggningen i Örebro med konsekvensen att *"en uppsamlingsdamm inne på området har fått förhöjda värden av organiskt material."* (se ref 15). En infiltration av en sådan uppsamlingsplats till Ältasjön skulle medföra en störning av den ekologiskt särskilt känsliga miljön i sjön.
- k) Ältasjön har två kommunala badplatser, vid Älta IP och vid Stensö. Nedströms i Söderbysjön finns ytterligare en kommunal badplats. Ingen utredning av hur badvattenkvaliteten påverkas görs i handlingarna. FRÄS ifrågasätter de tvingande I-värdena i direktivet 76-160-EEG.
- l) I sektion 5.7.3 i MKB står det att *"Skyddsåtgärder i form goda system och rutiner för att upptäcka läckage och spill av gas i produktionsanläggningen ska utvecklas."* Något kontrollprogram nämns dock inte i den tekniska beskrivningen eller i det föreslagna villkoren för verksamheten.
- m) Sektion 5.2.3 i MKB föreskriver att chaufförer ska vara informerade om Ältasjöns känslighet samt vara utbildade i vilka åtgärder som vidtas vid olycka. Detta bör även stå i villkoren.
- n) I Tyréns dagvattenhantering som bifogas MKB, sektion 6.3 beskrivs en rad skötselåtgärder för dagvattenreningssystemet.
 - i) *Avstängningsventilen bör underhållas (motioneras) årligen och vara åtkomlig vid all slagsväderlek. Täthet bör kontrolleras.*
 - ii) *Ventiler och brunnar skall vara tydligt skyltade.*
 - iii) *Ytan för diken och haveriskydd skall hållas fri från sly och större växter.*
 - iv) *Grönytan inkl diken och haveriskydd ska hållas beväxt av ex gräs/örter.*
 - v) *Oljeavskiljaren ska utrustas med larm.*
 - vi) *Skötselavtal bör tecknas med entreprenör för tömning av oljeavskiljare och sedimenteringsanläggning. I skötselavtal skall även ingå regelbunden rensning av oljefilterenligt tillverkarens anvisningar.*
 - vii) *Hårdgjorda ytor bör sopas regelbundet.*Dessa åtgärder bör återfinnas i villkoren för verksamheten.
- o) Invallningen av järnkloridtanken rymmer 110% av tankens kapacitet. Den är otäckt så när som på en presenning. För att undvika att tanken sätter igen med snö och is vintertid så bör invallningen vara täckt.
- p) I MKB, sektion 5.2.2 så anges volymerna släckvatten som krävs vid en eventuell brand att motsvara volymerna för en villabrand. FRÄS ifrågasätter rimligheten i det

påståendet att släckning av brand på Sveriges största biogasfabrik motsvarar en vanlig villabrand?

- q) I samrådsredogörelsen står det som svar på Fiskeriverkets förfrågan att ”Förekommande fiskarter och fiske i Ältasjön kommer att redovisas översiktligt i miljökonsekvensbeskrivningen.” Någon utredning av sjöns fiskbestånd finns inte med i handlingarna. Handlingarna bör kompletteras med information om fiskarter och fiske i Ältasjön.

3) Luft

- a) Den tekniska utredningen i ansökan beskriver i sektion 5.2.2 att ”*All ventilationsluft från anläggningen kommer att renas med hjälp av filter med aktivt kol*”. Dock framgår det i process-schemat i bilaga 1 i den tekniska beskrivningen att de två spannmålssilorna inte är kopplade till kolfiltret, utan ventileras rakt ut i luften. Det finns dokumenterade exempel på att luktolägenhet har uppstått i samband med hantering av spannmålsråvara, t ex medger Swedish Biogas själva detta i samband med ett luktutsläpp från anläggningen i Örebro (se ref 15 samt 16).
- b) Enligt den tekniska beskrivningen, sid 5, så sker tömning av spannmål till spannmålssilo utomhus. Handlingarna torde utreda och eliminera risk för luktolägenheter i samband med tömningen.
- c) På SBIs anläggning i Örebro har luktolägenheter förekommit, bl a på grund av förruttnelse i ett spannmålslager som förvarats på marken utomhus under presenning (se ref 15 samt 16). En dylik förvaring på anläggningen i Skarpnäck är oacceptabel, p g a risk för lukt- och dagvattenföroreningar. För att minska risken för dylika incidenter bör Länsstyrelsen villkora att ingen förvaring av råvaror eller biogödsel får ske annat än anläggningens kammare, silos och lagerrum.
- d) I samrådshandlingarna anges att en utredning om risker av koldioxidutsläpp skall göras. Någon sådan utredning finns varken med i Riskbedömningen eller i övriga ansökningshandlingarna.
- e) I de föreslagna villkoren i ansökan anges ”*Om luktolägenheter skulle uppstå till följd av verksamheten ska verksamhetsutövaren utreda orsakerna till detta och efter samråd med tillsynsmyndigheten snarast vidta åtgärder för att motverka olägenheterna.*” I de kompletteringar som bilagts ansökan har SBI begärt en provotid på två år. FRÅS anser inte att någon provotid ska beviljas, bl a med tanke på de olägenheter som Örebro-borna fått stå ut med under 2010. FRÅS anser också att villkoren bör kompletteras med vite vid luktolägenheter.

4) Landskapsbild

- a) Under samrådet framförde föreningen Rädda Ältasjön skriftligt kravet att den trädplanering som planeras mellan Tyresöleden och fabriken skulle beskrivas i detalj; med arter, planeringens längd och bredd, storlek på träden vid planering samt förväntad tillväxttakt (se ref x, punkt 4c). I utställningshandlingarna saknas beskrivning av planerings längd och bredd samt storleken storlek på träden vid planering samt förväntad tillväxttakt.

- b) I den särskilda sammanställningen enligt Miljöbalken som upprättats i detaljplaneändringsärendet anges även att en trädplantering samt plantering av markvegetation skall göras längs Flatenvägen. Under samrådet framförde föreningen Rädda Ältasjön skriftligt kravet att dessa planteringar ska beskrivas i detalj och illustrationer upprättas (se ref 2, punkt 4d). Planteringarna nämns i MKB och finns med på planskissen, men någon detaljerad beskrivning av denna trädplantering med t ex angivna mått finns inte med i utställningshandlingarna för miljöprövningsansökan. FRÅS ser det som viktigt att information om trädplanteringen längs Flatenvägen adderas till villkoren för verksamheten.
- 5) Trafik och buller
- a) Under samrådet framförde föreningen Rädda Ältasjön skriftligt kravet på att trafikfaror på Flatenvägen samt vid på- och avfarterna mot Tyresöleden och Ältavägen skulle analyseras (se ref 2, punkt 5a). FRÅS befärrar att riskerna är extra stora under sommarmånaderna när hundratals barn trafikerar vägen till och från Flatenbadet under dagtid. Någon analys av trafikfaror har inte gjorts.
- b) Enligt ansökan så dränks bullret från biogas- och biogödselanläggningen av ljudet från trafiken på Tyresövägen under högtrafik. Då anläggningen är i drift dygnet runt måste ansökan kompletteras med redovisningen av bullernivåer nattetid, då kraven på bulleremissioner är högre (<35 dB intill bostäder) och inte bullret dränks i ljuden från Tyresöleden, vars trafikflöde nattetid är obefintlig. Inte heller i naturreservatet som ligger på bägge sidor fabriken får bullret överstiga 35 dB nattetid.
- c) Under samrådet framförde föreningen Rädda Ältasjön skriftligt kravet på att den vall, som ska anläggas vid Tyresöleden för att förhindra katastrofer med avåkande fordon ska beskrivas i detalj. Det är viktigt att analysen av buller även tar med den nya vällen. Bullret från motorvägen får inte reflekteras mot den nya vällen ut mot Ältasjön. Skulle detta ske så bör vällen kompletteras med bullerabsorberande material.
- d) Enligt samrådshandlingarna (sid 4) skall man analysera buller från motorvägen som reflekteras på fabriken fasader. Någon sådan analys finns inte med i handlingarna.
- e) I sektion 5.9.1 i MKB, anges att det i anslutning till Flatenvägen finns en gång- och cykelbana som separerar oskyddade trafikanter från fordonstrafiken. I verkligheten så saknas cykelbana på knappt halva sträckan mellan avfarterna i Älta och Skarpnäck. Barn som cyklar till Flatenbadet är en extra utsatt trafikantgrupp. Ska tillstånd beviljas så måste en dylik cykelbana byggas.
- 6) Byggskede
- a) I den ursprungliga anmälan om krossverksamheten i bilaga 5 refereras till en karta som saknas i handlingarna. Inte heller i MKB finns någon karta som beskriver hur schaktmassorna ska placeras eller var krossmaskinen ska stå. Eftersom kartan saknas går det ej att bedöma hur upplagen av kross som enligt handlingarna kommer att ligga kvar under ett helt år tid kommer att påverka naturreservaten och sjön. FRÅS kräver att få ta del av kompletta ansökningshandlingarna för krossverksamheten med karta.
- b) Under motiv för föreslagna villkor på sid 6 i ansökan motiveras de bibehållna villkoren för krossverksamheten, jämfört med den ursprungliga ansökan 2010, med att *"inga nya omständigheter tillkommit"*. Detta är felaktigt, då det in den ursprungliga

ansökan saknades rening av dagvattnet, utredning av påverkan på naturreservaten och t o m Natura 2000 områdets existens. Efter att detta påpekats i detaljplanens utställningsskede har MKB uppdaterats med dessa omständigheter. Därmed bör även samtliga villkor för krossverksamheten ånyo utredas.

- c) Enligt sektion 6.3.3 i MKB ska allt dagvatten från upplagsområdet för krossmassor uppsamlas i en punkt, där provtagning av kvävehalten kan utföras. Det står även att *”Byggherren ska utarbeta ett kontrollprogram tillsammans med berörd miljömyndighet där gränser för kvävehalter och provtillfallen bestäms.”* FRÄS kräver att dagvattenhanteringen under byggskedet redovisas och att villkor adderas innan ansökan kan behandlas av Länsstyrelsen. I ansökan anges att vid måttliga och låga halter kväve kan dagvattnet få släppas till Ältasjön. Dessa halter måste preciseras. FRÄS anser inte att något kväveutsläpp till Ältasjön kan accepteras.
- d) I sektion 3.2.1 i MKB angivs att ca 160 000 ton bergmassor skall krossas. Dock är ansökan endast skriven på 90 000 ton. I sektion 6.1 i MKB står att man skall använda 50 000 ton själva. M a o verkar det som om ansökan för krossverksamheten är grovt felaktig.
- e) Till villkoren för sprängning bör adderas att sensorer för mätning av vibrationer ska sättas ut.

7) Övrigt

- a) Enligt genomförandebeskrivningen som upprättats i detaljplaneändringsärendet anges att ekar inom n1 området ska skyddas under byggtiden. Ekarnas bör inventeras och status bör kontrolleras enligt rekommendationen i MKB i detaljplaneändringsärendet. I det beviljade marklovet var SBI var ålagda av Stockholms Stadsbyggnadskontor att spara en 100 meter bred ekkorridor för att underlätta spridning av ek i naturreservatet. Dock följde man inte detta direktiv. Den ekkorridor som blivit kvar efter skövlingen av ekskogen är blott 50 meter bred. Dessutom fälldes olovligt ekar med diameter större än 30 cm samt en skyddsvärd jätteek (klass 2). Ansökningshandlingarna beskriver inte hur gasledningen ska dras från fabriksfastigheten. Ett villkor att biogasledningen inte får dras genom ekkorridoren bör adderas.
- b) Riskbedömningsanalysen bör utökas med riskbedömning av huruvida gasfacklan kan orsaka skogsbrand. Detta har inte gjorts, trots att synpunkten framfördes under samrådet. Området utgör en getingmidja på en av Stockholms gröna kilar, och en skogsbrand här skulle innebära att kilen skars av helt med allvarliga konsekvenser för flora och fauna i naturreservaten.

Föreningen Rädda Ältasjön har samlat in mer än 3500 namnunderskrifter mot bygget av biogasfabriken, främst från boende i Älta och Skarpnäck (se bilaga 1). Med andra ord finns det en mycket stark opinion emot den planerade biogasfabriken.

Rädda Ältasjön vill även understryka att vi är positiva till biogas men inte på bekostnad av Nackareservatet och Flatens Naturreservat och de boende i Skarpnäck och Älta.

Med vänliga hälsningar

FÖRENINGEN RÄDDA ÄLTASJÖN

Ordförande Föreningen Rädda Ältasjön Lina Olsson
Älta Strandväg 59
138 33 Älta
0708-972414
info@altasjon.se
www.altasjon.nu

Bilagor:

Bilaga 1: Protestlista med namnunderskrifter

Referenser:

1. Om Föreningen Rädda Ältasjön
http://www.altasjon.nu/om_fras.htm
2. Föreningen Rädda Ältasjöns samrådsyttrande gällande ansökan om miljöfarlig verksamhet på Solvärmen 1
http://www.altasjon.nu/skrivelser/100430_radda_altasjon_samrad_wsp.pdf
3. Nacka Kommun MSN samrådsyttrande gällande ansökan om miljöfarlig verksamhet på Solvärmen 1
http://www.altasjon.nu/skrivelser/100429_Nacka_samradsyttrande_wsp.pdf
4. Stockholms Stadsbyggnadskontor, detaljplan för Solvärmen 1, DP 2008-20187-54
http://planer.sbk.stockholm.se/SBKPlanTemplates/SBKPlanDocuments_____6291.aspx
5. Stockholms Stadsbyggnadsnämnds Protokollsutdrag, Sammanträdesdag 2010-05-12
<http://planer.sbk.stockholm.se/SBKPlanTemplates/DocumentDownload.aspx?FileId=1647247&FileName=Protokollsutdrag.PDF&DataSource=2>
6. Föreningen Rädda Ältasjöns överklagande av detaljplanen, DP 2008-20187-54, till regeringen
http://www.altasjon.nu/skrivelser/101206_FRAS_Regeringen.pdf
7. Stockholm Stads Dagvattenstrategi
<http://miljobarometern.stockholm.se/content/docs/gc/8/Stormwater%20strategy.pdf>

8. Lokaliseringsstudie för Sofielund
http://www.altasjon.nu/miljoprovning/Sofielund_Miljoprovning_Lokaliseringsstudie.pdf
9. Leveransavtal med Stockholm Gas AB
http://www.altasjon.nu/miljoprovning/LeveransavtalStockholmsGas_SL.pdf
10. Bevarandeplan för Söderbysjön-Dammtorpssjön Natura 2000 område
http://www.ab.lst.se/upload/dokument/natur_och_friluftsliv/Natura2000/Soderbysjon-Dammtorpssjon.pdf
11. Rapport från Stockholms Universitet om ”Groddjur i en föränderlig värld”
http://miljobarometern.stockholm.se/content/docs/ts/4/groddjur_su2008.pdf
12. Nerikes Allehanda, 2011-01-06
http://www.altasjon.nu/press/101104NA_Anlaggningen_katastrof.pdf
13. Nerikes Allehanda, 2010-11-04
http://www.altasjon.nu/press/101104NA_Prover_varje_vecka.pdf
14. Nerikes Allehanda, 2010-11-04
http://www.altasjon.nu/press/101104NA_Prover_varje_vecka.pdf
15. Nerikes Allehanda, 2010-11-03
http://www.altasjon.nu/press/101103NA_SBI_medger_brister.pdf
16. Nerikes Allehanda, 2010-11-03
http://www.altasjon.nu/press/101103NA_Stors_av_stanken.pdf